EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 507 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2020. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku".

(2) 2020. gada ziņojums par Īriju[3] tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Īrija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā[4], turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2020. gada 26. februārī.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
2 OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
3 SWD(2020) 506 final.
4 OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.

No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Īrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Nelīdzsvarotība jo īpaši attiecas uz ievērojamiem valsts parāda, privātā sektora parāda un neto ārējo saistību uzkrājumiem.

(3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi milzīgu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu[5], kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

(4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Visiem ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt pilnībā samērīgiem, nepieciešamiem, ierobežotiem laikā un atbilst Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecina demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.

(5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu[6]. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā pauda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas būtu piemērojamas parastā situācijā, vienlaikus ļaujot Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus saskaņā ar paktu.

(6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu sabiedrības un ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.

(7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi, ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz ekonomikas atlabšanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ steidzamie ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze rāda, ka veselības nozarē ir vajadzīgi krīzes gatavības plāni, kas jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, diversificētas piegādes ķēdes un būtiskāko materiālu stratēģiskās rezerves. Tie ir galvenie elementi plašāku krīzes gatavības plānu izstrādei.

(8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus[7], lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtējās sekas. Šie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī drīkst 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Īrija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.

(9) Paredzams, ka pandēmijas sociālekonomiskās sekas valsts reģionos izpaudīsies nevienādi, jo tiem ir dažādi specializācijas modeļi. Tas rada būtisku risku, ka reģionālās atšķirības Īrijā palielināsies. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.

(10) Īrija savu 2020. gada valsts reformu programmu iesniedza 2020. gada 21. aprīlī, bet 2020. gada stabilitātes programmu – 2020. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

(11) Īrija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu.

(12) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no pārpalikuma, kas bija 0,4 % no IKP 2019. gadā, līdz deficītam 7,4 % apmērā no IKP 2020. gadā. Paredzams, ka 2021. gadā deficīts samazināsies līdz 4,1 % no IKP. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija samazinājusies līdz 58,8 % no IKP, taču saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu ir paredzams, ka 2020. gadā tā palielināsies līdz 69,1 %. Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība Covid-19 pandēmijas dēļ.

(13) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Īrija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajiem iedzīvotājiem un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz apmēram 2,0 % no IKP. Pasākumi ietver nodarbinātības un bezdarba atbalstu trīs mēnešu periodam (aptuveni 1,4 % no IKP) un papildu izdevumus veselības aprūpes sistēmas kapacitātes un pieejamības palielināšanai (aptuveni 0,6 % no IKP). Turklāt Īrija ir paziņojusi par pasākumiem, kuri, lai gan bez tūlītējas ietekmes uz budžetu, palīdzēs nodrošināt uzņēmumu likviditāti; saskaņā ar 2020. gada stabilitātes

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis) ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.)

programmas prognozi tie sasniegs apmēram 0,3 % no IKP. Šie pasākumi ietver kredītgarantijas un dažādas aizdevumu shēmas, procentu un soda naudu apturēšanu par konkrētiem darba devēju novēlotiem maksājumiem, parādu piedziņas darbību apturēšanu un uzņēmējdarbības aizdevumu maksājumu pārtraukšanu uz laiku līdz trim mēnešiem. Valdība 2020. gada 2. maijā paziņoja par jaunu tādu parāda un pašu kapitāla atbalsta pasākumu kopumu uzņēmumiem aptuveni 2 % apmērā no IKP, kuri nebija iekļauti ne 2020. gada stabilitātes programmā, ne Komisijas prognozē. Kopumā Īrijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.

(14) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi nemainīgas politikas apstākļos Īrijas vispārējās valdības bilance tiek prognozēta -5,6 % apmērā no IKP 2020. gadā un -2,9 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP sasniegs 66,4 % 2020. gadā un 66,7 % 2021. gadā.

(15) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo Īrija 2020. gadā plāno pārkāpt deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais deficīta kritērijs nav izpildīts.

(16) Covid-19 pandēmija smagi skāra Īriju 2020. gada pirmajā pusē, stipri ietekmējot veselības aprūpes sistēmu. Īrija ieviesa steidzamus pasākumus veselības aprūpes sistēmas stiprināšanai, kā arī ierobežošanas pasākumus, lai mazinātu pandēmiju, kas ir smagi skārusi saimniecisko darbību konkrētās nozarēs. Valdība ieviesa arī plašu ekonomikas pasākumu klāstu, lai pēc iespējas mazinātu Covid-19 krīzes sekas. Starp tiem bija algu subsīdiju shēmas darbvietu aizsardzībai, sociālie maksājumi, pagaidu aizliegumi īres maksas palielināšanai un izlikšanai no mājokļa, kā arī likviditātes un kredītu atbalsta pasākumi uzņēmumiem. Lai gan šo pasākumu mērķis ir mazināt pandēmijas radīto ekonomisko satricinājumu, joprojām augsts ir ražošanas apjoma būtiska krituma, bankrotu un maksātnespējas risks, kā arī bezdarba un nabadzības riskam pakļauto cilvēku skaita pieaugums.

(17) Pirms Covid-19 pandēmijas slimnīcas jau bija noslogotas gandrīz pilnībā, un akūtās aprūpes gultu aizņemtības rādītājs bija viens no augstākajiem ESAO valstīs. Tas galvenokārt bija saistīts ar to, ka nebija vispārējas piekļuves primārajai aprūpei un lielā mērā notika paļaušanās uz stacionāro aprūpi. Ar darbinieku pieņemšanu un darbā paturēšanu saistītās problēmas bija izraisījušas māsu trūkumu dažos reģionos un slimnīcās. Ilgtermiņa aprūpe mājās netika nodrošināta pienācīgā apjomā un nebija pietiekami paredzēta tiesību aktos, jo tika īstenota politika, kas stimulē institucionālās aprūpes izmantošanu. Covid-19 ir radījis nepieredzētu spiedienu uz veselības aprūpes sistēmu. Ir ieviesti savlaicīgi ārkārtas pasākumi, lai palielinātu slimnīcu kapacitāti un sniegtu pagaidu vispārējas veselības aprūpes pakalpojumus. Tomēr vidējā termiņā Īrijai tik un tā būs jārisina jautājums par savas veselības aprūpes sistēmas strukturālajiem trūkumiem efektivitātes, elastības, noturības un pieejamības ziņā. Vērienīgās *Sláintecare* reformas mērķis ir izveidot vispārēji pieejamu un ilgtspējīgu veselības aprūpes sistēmu. Tomēr tās īstenošanas plāni joprojām ir neskaidri. Skaidru starpposma mērķu un termiņu noteikšana un stabila uzraudzības sistēma, iespējams, palīdzētu savlaicīgi panākt sistēmas pieejamību visiem iedzīvotājiem. Lai īstenotu ilgtermiņa aprūpes reformas, tostarp jaunus darba veidus kopienā, atbalstot aprūpi mājās un reorganizējot māsu resursus, iespējams, būtu jāizvērtē esošās iespējas,

jāprognozē pieprasījuma pieaugums nākotnē un jāveic attiecīga "nepietiekamības" analīze, bet pēc tam jāizstrādā īstenošanas plāns.

(18) Saskaņā ar Komisijas jaunāko prognozi paredzams, ka bezdarbs 2020. gadā pieaugs līdz 7,4 %, bet 2021. gadā nedaudz saruks līdz 7 %. Lai cīnītos ar pandēmiju, valdība ir plaši izmantojusi ienākumu un nodarbinātības atbalsta politiku, proti, saīsināta darbalaika shēmas, kas būtu ātri jāievieš un jāpapildina. Salīdzinoši lielais to cilvēku skaits, kuri dzīvo mājsaimniecībās ar zemu darba intensitāti, liek turpināt centienus individualizētu aktivizācijas stratēģiju veicināšanai. Problēmas, ar kurām Īrija saskaras saistībā ar nabadzību un nodarbinātības kvalitāti un atbalstu, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, joprojām pastāv, un pandēmija tās, visticamāk, saasinās. Pašreizējā situācijā sadarbībā ar sociālajiem partneriem ir jāturpina prasmju pilnveides un pārkvalificēšanas centieni, lai apmierinātu darba tirgus mainīgās vajadzības un sagatavotu darbaspēku klimata, enerģētikas un aprites ekonomikas pārejai. Prasmju trūkums ir konstatēts mājokļu nozarē, bet sagaidāms, ka pārejas gaitā tas parādīsies arī citās nozarēs. Saistībā ar Covid-19 pandēmiju ir būtiski panākt, lai izglītības un darba digitalizācija nepalielinātu izglītības un sociālo nevienlīdzību.

(19) Valdība ir īstenojusi dažādus pasākumus, lai atbalstītu mājokļu piedāvājumu, kas divos gados līdz 2019. gada septembrim ir palīdzējis palielināt ekspluatācijā nodoto mājokļu skaitu gadā par gandrīz 40 %. Apvienojumā ar efektīviem makrouzraudzības instrumentiem tas, šķiet, ir palīdzējis samazināt mājokļu cenu inflāciju. Tomēr ekspluatācijā nodoto mājokļu skaits joprojām neatbilst pieprasījumam. Mājokļu pieejamība ir daudzu mājsaimniecību problēma, un inflācija īres sektorā ir nemainīgi augsta. Labāka infrastruktūra apvienojumā ar telpisko plānošanu varētu būt svarīgs veicinošs faktors mājokļu piedāvājuma uzlabošanai. Turklāt administratīvo trūkumu novēršana saistībā ar neapbūvēto platību nodevu galu galā varētu palīdzēt vidējā termiņā uzlabot mājokļu cenu pieejamību. Sociālo mājokļu piedāvājuma trūkums joprojām ir būtiska problēma, kas neveicina iekļautību, arī attiecībā uz visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām. Nesenie politikas pasākumi ir paātrinājuši iedzīvotāju nodrošināšanu ar sociālajiem mājokļiem, bet 2019. gada decembrī Īrijā to saņemšanu joprojām gaidīja aptuveni 68 700 mājsaimniecību. Ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai apmierinātu to mājsaimniecību vajadzības, kuras joprojām ir gaidītāju sarakstā, kā arī potenciālo jaunu pieteikumu iesniedzēju vajadzības. 3500 no apmēram 10 000 Īrijā reģistrētajiem bezpajumtniekiem ir bērni. Tas rada bažas par iespējamiem riskiem saistībā ar nevienlīdzības padziļināšanos, iesakņojušos nabadzību un sociālo atstumtību. Vientuļie vecāki ar bērniem ir viena no grupām, kurās ir visvairāk bezpajumtnieku. Joprojām pastāv būtiskas atšķirības starp reģioniem un pilsētām, un 69 % no visiem bezpajumtniekiem ir koncentrēti Dublinā un tās apkārtnē.

(20) Vietējā banku sistēma ir svarīgs likviditātes avots Īrijas uzņēmumiem. Maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un uzņēmumiem bez nodrošinājuma vai jau esošām attiecībām ar aizdevēju savlaicīga piekļuve aizdevumiem var izrādīties sarežģīta. Turklāt MVU piekļuvi banku aizdevumiem vēl nesen kavēja augstās procentu likmes. Lai mazinātu finansiālās grūtības, ar kurām saskaras uzņēmumi un mājsaimniecības, Īrijas iestādes un bankas ir ieviesušas vairākus pasākumus. Svarīgi, lai šie pasākumi nodrošinātu nepieciešamo likviditāti un ilgtspējīgus pārstrukturēšanas risinājumus aizņēmējiem, kuru finansiālās grūtības ir cieši saistītas ar epidēmijas uzliesmojumu un kuriem tāpēc būtu jāatgūst dzīvotspēja pēc pārejas perioda. Tikai šāda līdzsvarota pieeja var palīdzēt uzņēmumiem un mājsaimniecībām pārvarēt pagaidu problēmas, neapdraudot Īrijas jau tā vājo rentabilitāti un pēdējos gados panākto progresu banku

nozares finanšu stabilitātes uzlabošanā. Izstrādājot un īstenojot šos pasākumus, jāņem vērā banku nozares noturība.

(21) Lai veicinātu ekonomikas atlabšanu, būs svarīgi pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un veicināt privātās investīcijas, tostarp veicot attiecīgas reformas. Lai ekonomika spētu atlabt, Īrijai būtu jāvirza uz priekšu savas vērienīgās investīcijas vides, klimata, enerģētikas un infrastruktūras jomā. Īrija līdz šim ir atpalikusi dekarbonizācijas jautājuma risināšanā. Siltumnīcefekta gāzu emisijas no transporta un ēkām ir apjomīgas, un tām joprojām ir tendence pieaugt. Īrija nesasniegs 2020. gada energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas mērķus. Valsts ir atkarīga no enerģijas importa, un tā ir viena no dalībvalstīm ar augstākajām elektroenerģijas cenām, kas varētu negatīvi ietekmēt gan vidi, gan uzņēmumu konkurētspēju. Īrijas pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku ilgākā laika periodā prasīs apjomīgas privātās un publiskās investīcijas, piemēram, tādās jomās kā atjaunojamie energoresursi, elektroenerģijas infrastruktūra, energoefektivitāte un ilgtspējīgs transports. Klimata rīcības plāns ir ticama iniciatīva, kas varētu mainīt emisiju profilu. Būs vajadzīga efektīva un ilgtspējīga tajā minētās politikas un pasākumu īstenošana, lai vērienīgos mērķus pārvērstu konkrētos rezultātos. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Īrijai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši teritorijā, kas ietverta valsts ziņojuma D pielikumā. Tas ļautu Īrijai optimāli izmantot minēto fondu.

(22) Īrijas centieni samazināt produktivitātes atšķirības starp ārvalstu un iekšzemes nozarēm joprojām ir kūtri. Ir vēlams ar Revolucionāro tehnoloģiju inovāciju fonda starpniecību sniegt tiešu atbalstu sadarbībai starp uzņēmumiem un publiskiem pētniecības centriem, piemēram, īstenojot sadarbības projektus starp rūpniecības uzņēmumiem, tostarp MVU, un pētniecības iestādēm. Īrija gan sniedz salīdzinoši lielu valsts atbalstu uzņēmumiem, taču to īsteno, izmantojot pētniecības un izstrādes nodokļu kredīta shēmu, kas drīzāk dod priekšroku lielākiem, ārvalstu īpašumā esošiem uzņēmumiem un tikai ierobežotā mērā ļauj uzlabot vietējo Īrijas uzņēmumu produktivitāti. Īrijas nākotnes nodarbinātības programmā *Future Jobs Ireland* ir noteikti galvenie pasākumi, kas varētu palīdzēt novērst iekšzemes ekonomikas trūkumus, sevišķi iniciatīvas vietējo uzņēmumu, īpaši MVU, produktivitātes stiprināšanai. Ir svarīgi efektīvi īstenot šos pasākumus. Krīze arī izgaismoja MVU digitalizācijas vajadzības, kas īpaši saistītas ar attālinātā darba risinājumiem, darba ņēmēju apmācību un kiberdrošību. Digitālajai infrastruktūrai ir liela nozīme MVU produktivitātes palielināšanā un uzņēmējdarbības veicināšanā. Īpaši ātrdarbīgs platjoslas interneta pieslēgums ir pieejams tikai 5 % lauku teritoriju, kas ir krietni zem ES vidējā rādītāja – 29 %, un Īrija ir arī viena no dārgākajām valstīm ES fiksēto platjoslas pieslēgumu ziņā. Tā kā ir parakstīts līgums par lielām publiskajām investīcijām saskaņā ar valsts platjoslas plānu infrastruktūras nepilnību novēršanai, ir svarīgi cieši uzraudzīt un nodrošināt valsts atbalstītā īpaši ātrdarbīgā platjoslas tīkla izbūves savlaicīgu īstenošanu, sevišķi lauku apvidos.

(23) Kā atzīts 2020. gada eurozonai adresētajā ieteikumā, cīņa pret agresīvu nodokļu plānošanu ir būtiska, lai uzlabotu nodokļu sistēmu efektivitāti un taisnīgumu. Nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģiju blakusietekme uz citām dalībvalstīm nozīmē, ka papildus Savienības tiesiskajam regulējumam ir nepieciešama koordinēta politiskā rīcība valsts līmenī. Īrija ir spērusi soļus, lai novērstu agresīvas nodokļu plānošanas praksi – īstenojusi starptautiski un Eiropas līmenī saskaņotas iniciatīvas un veikusi dažus papildu pasākumus valsts līmenī. Tomēr procentuāli augstais autoratlīdzības maksājumu un dividenžu līmenis attiecībā pret IKP liecina, ka

Īrijas nodokļu noteikumus izmanto uzņēmumi, kas nodarbojas ar agresīvu nodokļu plānošanu, un valsts pasākumu efektivitāte būs jāizvērtē. Nodokļu bāzes paplašināšana padarītu ieņēmumus noturīgākus pret ekonomikas svārstībām un specifiskiem satricinājumiem un veicinātu automātisko stabilizatoru darbību. Uzņēmumu ienākuma nodokļu augstā koncentrācija (proti, desmit lielākie uzņēmumi veido 45 % no uzņēmumu ienākuma nodokļiem), to svārstīgums un, iespējams, pārejošais raksturs, kā arī to pieaugošā daļa kopējos nodokļu ieņēmumos (rekords – 18,7 % 2018. gadā) norāda uz risku, kas rodas, pārmērīgi paļaujoties uz šiem ieņēmumiem pastāvīgo kārtējo izdevumu finansēšanā.

(24) Neraugoties uz centieniem stiprināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējumu, Īrija joprojām saskaras ar riskiem, ko rada tās starptautiski orientētā ekonomika, kas nozīmē ārvalstu tiešo investīciju ievērojamu pieplūdumu un sarežģītas juridiskās struktūras, kuras tiek finansētas no ārvalstīm. Valsts riska novērtējums tiek pārskatīts, lai labāk atspoguļotu to speciālistu faktisko pakļautību riskam, kuri iesaistīti pakalpojumu sniegšanā uzņēmumiem un trastiem. Nepietiekama šo speciālistu izpratne par pakļautību riskam noved pie tā, ka maz tiek ziņots par aizdomīgiem darījumiem. Uzraudzības intensitāte nav pietiekama, lai risinātu šīs problēmas, un nav pamatota uz risku balstītā pieejā, līdz ar to samazinās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektivitāte. Ir izveidots uzņēmumu faktisko īpašnieku valsts reģistrs, lai ierobežotu slepenību un identificētu faktiskos īpašniekus. Turpmāk ir jāseko sniegtās informācijas kvalitātei un reģistra efektivitātei.

(25) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atlabšanas veicināšanai, taču Īrijai 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecās arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.

(26) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā, un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis savās 2020. gada valsts reformu programmās ir izvērtējušas progresu saistībā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu. Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Īrija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.

(27) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Īrijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.

(28) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu, 2020. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Īrijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Īrijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot

vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(29) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums[8] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(30) Padome ir izskatījusi 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Šajos ieteikumos ir ņemts vērā, ka pandēmijas apkarošana un ekonomiskās atlabšanas veicināšana ir pirmais nepieciešamais solis, kas ļaus koriģēt nelīdzsvarotību. Ieteikumi, kuri ir tieši vērsti uz makroekonomisko nelīdzsvarotību, ko Komisija konstatējusi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, ir atspoguļoti 1., 2. un 4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atlabšanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju un vienlaikus veicinās investīcijas. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību un stiprināt tās noturību, tostarp reaģējot uz veselības aprūpes darbaspēka vajadzībām un nodrošinot primārās aprūpes vispārēju segumu.

2. Atbalstīt nodarbinātību, attīstot prasmes. Novērst digitālās plaisas risku, tostarp izglītības nozarē. Uzlabot sociālo un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošinājumu.

3. Turpināt sniegt atbalstu uzņēmumiem, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, sevišķi ar pasākumiem to likviditātes nodrošināšanai. Pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un veicināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atlabšanu. Koncentrēt investīcijas uz zaļo un digitālo pāreju, jo īpaši uz tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu, ilgtspējīgu sabiedrisko transportu, ūdensapgādi un attīrīšanu, pētniecību un inovāciju un digitālo infrastruktūru.

4. Paplašināt nodokļu bāzi. Intensīvāk strādāt pie tā, lai novērstu nodokļu sistēmas iezīmes, kas veicina agresīvu nodokļu plānošanu, tostarp attiecībā uz izejošajiem maksājumiem. Nodrošināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektīvu uzraudzību un izpildi attiecībā uz speciālistiem, kas sniedz trasta vai uzņēmumu pakalpojumus.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

[8] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.